

Hakama

A *hakama* (袴) egyfajta hagyományos japán ruházat. Eredetileg a *kù* (egyszerűsített kínai: 袴; hagyományos kínai: 袴), a kínai császári udvar tagjai által a *Sui* és *Tang* dinasztiában viselt nadrágból származik, és a 6. században a *hakama* formájában került át Japánba. A hakamát a deréknál kötik meg, és körülbelül a bokáig ér. A hakamát egy kifejezetten a hakama viseléséhez igazított kimonó, az úgynevezett *hakamashita* fölött viselik.

Egy kisfiú által viselt *ku*, valószínűleg a császári család vagy a nemesség tagja viselhette. (Tang-dinasztia)

Kétféle *hakama* létezik: az osztott *umanori* (馬乗り, "lovas *hakama*") és az osztatlan *andon* *hakama* (行灯袴, "lámpás *hakama*"). Az *umanori* típusnak a nadrághoz hasonlóan osztott a lába. Mindkét típus hasonlóknak tűnik. A "hegyi" vagy "mezei" típusú *umanori* hakamát hagyományosan a mezei vagy erdei munkások viselték. Derékban lazább, lábszárban keskenyebb.

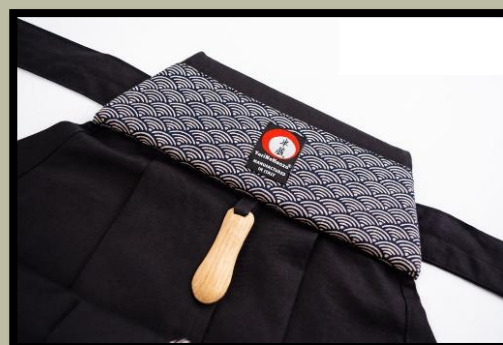
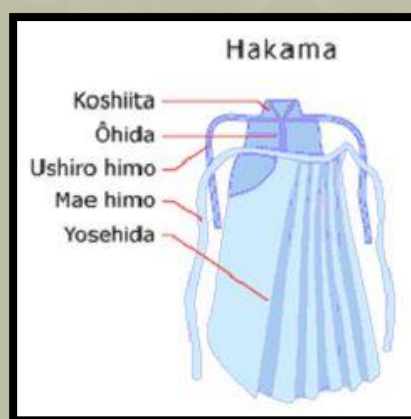
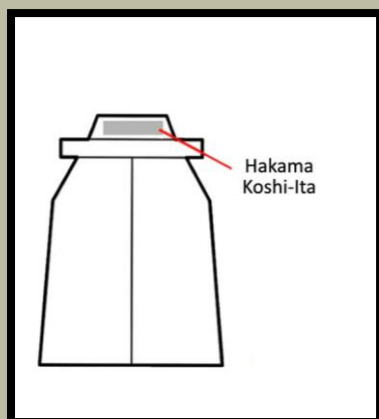

Umanori hakama

Andon hakama

A hakamát négy pánt (*himo*) rögzíti: két hosszabb *himo* a ruhadarab elejének mindkét oldalán, és két rövidebb *himo* a hátulján. A ruhadarab hátsó derék része merev trapéz alakú lehet, amelyet *koshi-ita*-nak (腰板) neveznek. Ez alatt a belső oldalon egy *hakama-dome* (袴止め) nevű kiegészítő található. Ez a kis kiegészítő egy kanál formájára hasonlít, amelyet néha *hera*-nak is neveznek. A *hakama dome*-t hátul az *obi*-ba vagy *himo*-ba bújtatják, és segít a hakamát a helyén tartani.

A hakamák, különösen, amik a harcművészetekhez készülnek, hét mély redővel rendelkezhetnek, kettő hátul, öt pedig elől. Bár kiegyensúlyozottnak tűnnek, az elülső redők elrendezése (kettő jobbra, három balra) aszimmetrikus, és mint ilyen, a japán esztétika aszimmetriájának egyik példája.

Történelmileg a fiúk ötéves koruktól viselték első hakamájukat, amint arról a *Shichi-Go-San* is megemlékezik (A három és hétéves kislányok, valamint az ötéves és néha hároméves kisfiúk hagyományos japán rítusa és ünnepnapja, amelyet évente november 15-én tartanak a kisgyermekek növekedésének és jólétének megünneplésére); ehhez hasonló gyakorlat, az úgynevezett "breeching" egészen a viktoriánus korig volt jellemző Európában, ahol a fiúk a felnőtté válás elismeréseként ruhák helyett nadrágot kezdtek viselni.

IV. Fülöp spanyol király legidősebb fia kardot, marsallbotot és páncélos gorgetet visel.

Japán fiú a *Shichi-Go-San* fesztiválra öltözve

Férfi hakama

Míg korábban a *hakama* a férfi viselet kötelező része volt, manapság a tipikus japán férfiak általában csak rendkívül hivatalos alkalmakkor, teaszertartásokon, esküvőkön és temetéseken viselnek hakamát. A hakamát rendszeresen viselik a különböző harcművészetek, például a *kendo*, az *iaido*, a *taidō*, az *aikido*, a *jōdō*, a *ryū-te* és a *kyūdō* gyakorlói is. A szumó birkózók, akik a sportáguk keretében nem viselnek hakamát, kötelesek azonban hagyományos japán ruhát viselni, amikor nyilvánosan megjelennek.

Mivel a *hakama* a hagyományos férfi formális öltözet egyik legfontosabb része, a szumó birkózókat gyakran látják hakamában, amikor megfelelően hivatalos rendezvényeken vesznek részt.

A harcművészek mellett a *hakama* a sintó *kannushi*, a szentélyeket fenntartó és ott szolgálatot teljesítő papok mindennapi viseletének is része.

A *kannushi* a sintó szentélyek fenntartásáért és egy adott isten tiszteletéért felelős személy.

A *hakama* bármilyen típusú kimonóval viselhető, kivéve a *yukata*-val (könnyű pamut nyári kimonó, amelyet általában pihenéshez, alváshoz, fesztiválokra vagy nyári kirándulásokon viselnek).

Míg a fényes fekete-fehér csíkos *sendaihira* hakamát általában hivatalos kimonóhoz viselik, a fekete, szürke és fehér színektől eltérő színű csíkokat kevésbé hivatalos ruhákhoz. Az egyszínű és a színátmenetes (*ombré*) színek is gyakoriak.

Alkalmi viselethez a férfiak néha *haori nagashi*-t (a *kimono*-t csak *haori*-val, *hakama* nélkül) vagy *kinagashi*-t (csak kimonót, úgy, mint a *yukata*-t) viselnek.

Haori nagashi

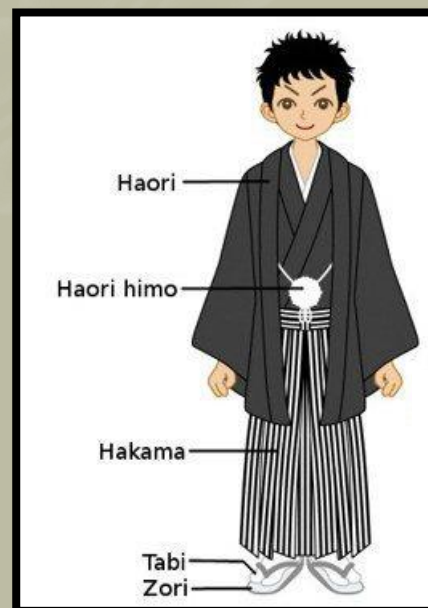

Kinagashi

Sendaihira hakama

A legformálisabb férfi *hakama*, a *sendaihira hakama* merev, csíkos selyemből készül, általában fekete-fehér vagy fekete-tengerkék színben. Fekete *montsuki* kimonóval (a kimonó egy, három vagy öt családi címerrel lehet ellátva a háton, a mellkason és a vállon), fehér *tabi*-val, fehér *nagajuban*-nal (alsó kimonó) és különféle lábbelikkel viselik. Hűvösebb időben egy *montsuki haori* (hosszú kabát) fehér *haori-himo*-val (*haori*-kötő) teszi teljessé az öltözéket.

A *sendaihira hakama* hagyományosan selyemből készül, de néha kevert anyagból is készítik. Hagyományosan a vetülékfonalat nedvesen szövik, és a sűrűbbé tétel érdekében erősen a helyére verik.

A selyemszálakat nem sodorják össze, és lúgban kezelik. Ezeknek a technikáknak köszönhetően a szövet fényes lesz, a minta pedig nagyon apró és pontos.

Ōguchi-hakama, Uenobakama

Az ōguchi-hakamát és az uenobakama-t egyszerre viselik a sokutai (東帯) udvari öltözéssel. Az ōguchi-hakama (大口袴) egy piros alsónadrág, zárt ágyékkal, a viselő bal oldalán megkötve. Az uenobakama (表袴) fehér, nyitott sliccel, amit az ōguchi-hakama fölött viselnek, jobb oldalon megkötve. Ezek a hakama-formák a Nara-korszakra vezethetők vissza.

Kamishimo: kataginu és naga-bakama

A hakama hagyományosan a kamishimo (上下/袴) nevű teljes öltözet részét képezte. Az Edo-korszakban a samurájok és udvaroncok által viselt öltözet egy formális kimonóból, hakamából és egy ujjatlan, eltúlzott vállú kabátból, a kataginuból állt.

A shōgunhoz és más magas rangú daimyókhhoz látogató samurájoknak néha nagyon hosszú hakamát, úgynevezett naga-bakamát (szó szerint "hosszú hakama") kellett viselniük. Ezek mindenben hasonlítanak a normál hakamára, kivéve a hátul és elől is figyelemre méltó hosszúságukat, amely egy vagy két láb hosszú vonalat alkot,

és akadályozza a normális járást, így segítve a meglepetésszerű támadás vagy merénylet megakadályozását. A *naga-bakamát* ma már csak különösen a *noh* színdarabokban (beleértve a *kyōgen*-t), a *kabuki* színdarabokban és a sintó rituálékban viselik.

Karusan-bakama

A *Sengoku* korszakban néhány *hakama* szegélye keskenyebb volt, mint a derék, a portugálok által viselt ballonos nadrágot utánozva. Ez a stílus az *Edo*-korszakban is folytatódott, és *karusan-bakama* néven vált ismertté. A szűkülésen kívül a lábszárak szegélye köré egy rögzített szövetszalagot is varrtak, amely inkább egy nadrág mandzsettához hasonlított, így a ballonos anyag nem nyílt ki, mint a hagyományos *hakama* esetében. A *hakama* ezen változata *tattsuke-hakama* néven is ismert volt.

Sashinuki hakama

A *sashinuki* (指貫), más néven *nu-bakama*, a *hakama* egy olyan típusa, amelyet úgy kell viselni, hogy a lábszár fölött szabadon hagyja a lábfejet. Ennek érdekében valamivel hosszabbak, mint a normál hakamák, és a szegélyen keresztül egy zsinórt húznak át, amelyet szorosra húznak, így "lufi" hatást keltenek. A formálisabb sashinukikban négy helyett hat panel volt. Technikailag ez a boka körüli zsinór teszi a *sashinuki*-t a kukuri- (kötött) *hakama* egyik fajtájává. A *sashinuki* legkorábbi formáját úgy szabták, mint a normál hakamát (bár egy kicsit hosszabbra), és mindkét lábszár szegélyén egy-egy zsinór futott végig. Ezeket a zsinórokat szorosra húzták és a bokánál megkötötték. A *Heian*-korszakban általában ezt a formát viselték. A *sashinuki*-t az udvari nemesek viselték különféle szabadidős vagy fél-formális ruhákhoz.

Yoroi hakama

A *yoroi hakama* (páncélozott nadrág) a *hakama* szövetére varrt kis páncéllemezeket vagy láncvértet tartalmazott. A samuráj harcosok viselték.

Női hakamák

A női *hakama* számos dologban különbözik a férfiakétól, leginkább az anyagkialakításban és a megkötés módjában.

Míg a férfiak hakamája hivatalos és nem hivatalos alkalmakkor egyaránt viselhető, a nők ritkán hordanak hakamát, kivéve a diplomaosztó ünnepségeken és a hagyományos japán sportok, mint a *kyūdō*, az *aikido* egyes ágai és a *kendo* gyakorlásának alkalmával. A nők nem viselnek hakamát a teaszertartáson. A kimonós és hakamás nők képe kulturálisan az iskolai tanárokhoz kapcsolódik. Ahogyan a nyugati országokban az egyetemi professzorok a diákjaik diplomaosztóján egyetemi sapkát és talárt vesznek fel, Japánban sok tanárnő hagyományos kimonóban és hakamában vesz részt az éves diplomaosztó ünnepségeken.

A hakamát a *miko* vagy szentélylányok viselik, akik a karbantartásban és a szertartásokon segítenek.

A *miko* egyenruhája egy egyszerű fehér kimonóból áll, amelyhez élénkpiros *hakama*, hivatalos szertartások alkalmával néha vörös *naga-bakama* is tartozik. Ez a megjelenés a *Heian*-korszakban a magas rangú arisztokrata nők, valamint az udvari előadók, például a *shirabyōshi* által viselt öltözékből ered.

A *miko* (巫女), vagy más néven szentélylány egy fiatal papnő, aki egy sintó szentélyben dolgozik.

Míg a hivatalos férfi hakama csíkos anyagból készül, a női hakama egyszínű vagy színátmenetes, vagy színváltozatokkal festett. A fiatal nők hakamáját néha gyéren díszítik hímzett virágokkal, például cseresznyevirágokkal. A nők jellemzően a mellvonal alatt, míg a férfiak derékban hordják a hakamát.

Öltözködési reform és iskolai használat

A hakamát hagyományosan iskolai viseletként hordták. Az iskolai egyenruha megjelenése előtt Japánban a diákok hétköznapi ruhákat viseltek, amelyek közé a férfiak esetében a *hakama* is tartozott. A *Meiji*-korszakban (1868-1912) és a *Taishō*-korszakban (1912-1926) a nyugati stílusú viseletet vették át az iskolai egyenruhákba, kezdetben mind a férfiak, mind a nők esetében, azonban abban az időben a nyugati női ruházat meglehetősen nehézkes volt.

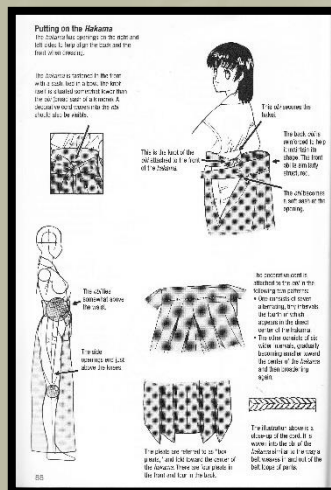
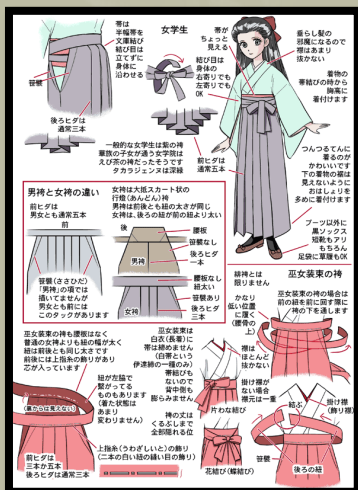

A hakama megkötése

A *hakama* megkötésének számos módja van. Először is, az *obit* egy speciális csomóval (a "*hakama* alatti csomó") kötik meg hátul. Előlről kezdve a hosszabb pántokat a derék köré vezetik, és hátul az *obi* alatt keresztbe teszik és ismét előre hozva megkötik a köldök alatt. Majd ezután a hátsó rövidebb pántokat előre hozzák, és a köldök alatt keresztbe teszik, majd az *obi* előtt megkötik. A legformálisabb módszer egy olyan csomót eredményez, amely két kereszt alakú masnira hasonlít.

A pántok megkötésének módja is eltérő, a női hakamát egy egyszerű csomóval vagy masnival kötik meg. A férfiak hakamához hasonlóan az elülső pántot először hátra, majd előre viszik, végül hátul csomóba kötik. Ezután a hátsó *himo*-t elől körbevezetik. Ekkor a bal csípőnél, közvetlenül a nyílás előtt masnira kötik meg, a pántok végei egyenlő hosszúságúak.

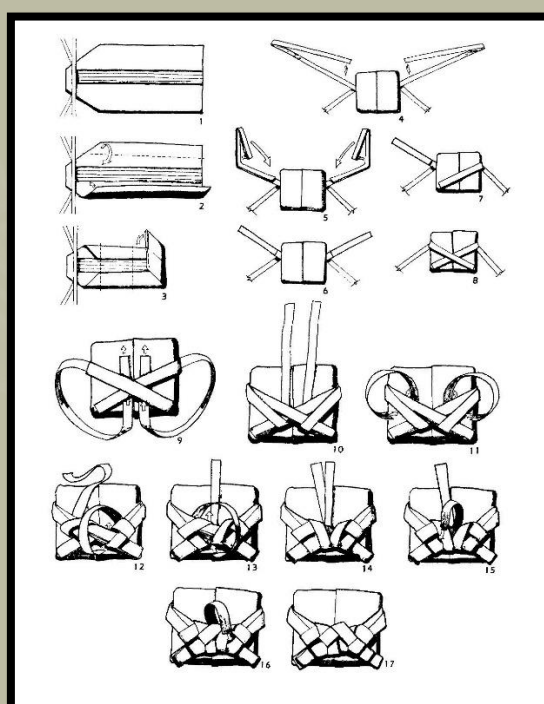
A hakama összehajtogatása

Mint minden hagyományos japán ruhadarabot, a hakamát is fontos helyesen hajtogatni és tárolni a sérülések elkerülése és a ruhadarabok élettartamának meghosszabbítása érdekében, különösen a selyemből készütek esetében. A *hakama* esetében ez különösen fontos, mivel a *hakama* sok redőt tartalmaz, amelyek könnyen elveszíthetik az élüket; a redők gyűrődése szélsőséges esetben szakemberek segítségét igényelheti.

A hakamákat gyakran különösen nehéz megtanulni helyesen hajtogatni, részben a redők miatt, részben pedig azért, mert a hosszú pántokat megfelelően ki kell simítani és össze kell szedni, mielőtt különleges módon megkötnénk őket.

A különböző harcművészeti hagyományok, amelyekben a gyakorlók ezeket viselik, előírt módszereket írnak elő a *hakama* összehajtására. Ezt gyakran az etikett fontos részének tekintik.

Egyes harcművészetekben az is régi hagyomány, hogy a legmagasabb rangú tanítvány feladata, hogy a tisztelet jeléül összehajtogassa a tanár hakamáját.

A fordítás az alábbi cikk felhasználásával történt: <https://en.wikipedia.org/wiki/Hakama>